

13. Ikasgaia: Ondarearen aurkako delituak (II).

I. Estortsio delitua.

1. Kontzeptua. (ZK.ko 243.art)

"El que, con ánimo de lucro, obligare a otro, con violencia o intimidación, a realizar u omitir un acto o negocio jurídico en perjuicio de su patrimonio o del de un tercero, será castigado con la pena de prisión de uno a cinco años, sin perjuicio de las que pudieran imponerse por los actos de violencia física realizados."

Hau esan bezala, Zigor Kodeko XIII Tituluaren III Kapituluaren 243.artikuluan aurreikusten den tipoa da, hau ikus genezakeenez zeran datza; irabazi xedearekin beste bati violentziaz zein larderiaz, bere ondarearentzako kaltegarria den negozio juridiko bat egitera edo ez-egitera behartzea. Aurreko araudiari erreparatzen badiogu, tratamendu juridiko penal ezberdina jasotzen zuen tipo honek, izan ere lapurreta dokumentala bezala baitzen ezagutua hau dokumentu baten edo idazki baten ematera bakarrikan zegoen murriztuta baino hau denboraren poderioz zabaltzeko beharra ikusi baitzen eta horregatik dugu hemen estortsio tipoa. Jurisprudentiari aipu eginez 1988.urtean Auzitegi Gorenak Telefonos transferentzia bat egitera behartzea estortsio delitu bezala ikusi zuen. Gaur egungo arauketan irabaziak lortzeko asmoa galdatzen da, hala eta guztiz ere asmo hau modu zbalean interpretatu baita, pertsona bati ez dagokion onura lortzea hain zuzen ere, horrenbestez subjektu aktiboa zein hirugarrenko bat ikus litekeen onuratu tipa honengatik.

2. Elementu tipikoak: Hauei erreparatuz gero, delituak izaera ekonomikoa hau da irabaziak lortzeko asmoa dauka horrenbestez doluak izaera hau besarkatuko du eta hau izango da ezberdintasun handiena hertsapenekiko. Hala ere portaera tipikoari erreparatzen badiogu, indarkeriaz zein larderiaz negozio juridiko bat egitera edo ez egitera behartzea baita, horrenbestez tipoa buruturik egongo da negozio juridiko hau egiten den unean.

Esan bezala estortsioa eta larderiaz edo indarkeriaz egindako lapurretaren arteko ezberdintasunei erreparatzen badiogu hauek parekoak dira izan ere ekintza larderiaz egin behar baita. Hala ere hauek badituzte beraien berezitaasunak Estortsioak alde batetik biktimak edo subjektu pasiboak zerbait egin edo ez du egin behar ordea lapurretan subjektu aktiboa zen delituaren burutzean parte hartzen zuen bakarra. Objektu materialari dagokionez gauza higigarriak zein higiezinak izan litezke eskubideekin batera ordea lapurretan eskubideak eta higigarriak bakarrik.

3. Zigorra. 1-5 urte bitarteko espetxe zigorra gehi eragindako kalte fisikoengatik besteak hau da tipo penalak lesio tipoari atea irekitzen dio.

4. Delitu-pilaketak. Puntu honi erreparatuaz gero, Estortsio delitua burutuaz gero askatasunaren aurkako delitu bat ere burutu litekeen (Mehatuak zein hertsapenak) delitu honen bidez baita lesioak ere.

II. Ibilgailua erabiltzeko lapurreta eta ebasketa.

1. Sarrera (ZK.ko 244.art)

"1. El que sustrajere o utilizare sin la debida autorización un vehículo a motor o ciclomotor ajenos, cuyo valor excediere de 400 euros, sin ánimo de apropiárselo, será castigado con la pena de trabajos en beneficio de la comunidad de 31 a 90 días o multa de seis a 12 meses si lo restituyera, directa o indirectamente, en un plazo no superior a 48 horas, sin que, en ningún caso, la pena impuesta pueda ser igual o superior a la que correspondería si se apropiare definitivamente del vehículo."

Zigor Kodeko XIII Tituluko IV kapituluak 244. artikuluan aurreikusten du ibilgailuen erabileraren ebasketa zein lapurreta. 2003.urterarte Doktrinak babesturiko ondasun juridikoa, edukitza zen eta zeharka jabetza Honela subjektu aktiboa autoaren edukitza zilegia ez zuen subjektua izango da. Ondasun juridikoari erreparatzen badiogu, hemen jabetza kalteturik ikus zitekeen ebasketa ematean erabiltzeko edo bestela ere bidezko edukitza izanik, beste erabilpenerako erabiltzean. Honela planteatzen zaigun arazoa 252.artikuluko tipoarekin dugu, mekanikoak zein txoferrak adibidez behar ez duenean autoa erabiltzean. Hemen ez liratekeen jabetza kaltetuko beraz Doktrinaren gehiengoak edukitza kaltetzen dela usten du.

2. Ibilgailuak erabiltzeko ebasketa.

A. Jarduera tipikoa. Akzioa zeran datza, ibilgailua harrapatzean edo beharrezkoa den baimenarekin ez erabiltzea, inolako garrantzirik izan gabe ebatsi duenak gidatzea edo hirugarren batek gidatu izana, horrenbestez, biak subjektu aktibo zein egilekide kontsideratu litezke.

B. Objektu materiala. Ibilgailua izango da, <<vehículo a motor o ciclomotor ajenos>>. Doktrinan hau trakzio mekanikoa duen edonolako ibilgailu kontsideratzen da.

C. Subjektu aktiboa, ondasun juridikoa eta adostasuna.

D. Elementu subjektiboa eta doloa. Alderdi subjektiboari erreparatzen badiogu, hemen jabetzeko asmorik gabe egin beharko da doluak besarkatzen duen portaera izango da. Honela ere borondateak zera barnebildu behar du subjektu aktiboaren aldetik erabiltzea besterik ez. Honela ere erabileraren ebasketa zein lapurretaz hitz egiten du IV Kapituluak beraz bi tipoak ere barnebiltzen dira.

E. Ibilgailua bihurtzea. 244.3. Artikuluan aurreikusiriko portaera da;

"De no efectuarse la restitución en el plazo señalado, se castigará el hecho como hurto o robo en sus respectivos casos."

Honela izanik hau zeran datza subjektu aktiboaren eskutik egin beharreko itzulera ez egitea 48 orduko epean egitatea ebasketa zein lapurreta bezala zigortuko da. Honela 48 orduetan egin ez izanak ez du esan nahi beti eskuratzeko dolua dagoenik. Hala ere legegileak politika kriminaleko arrazoiengatik ekintza gaitzespena larritzea erabaki du. Honela objektiboki praktikan ez da frogatu behar epe hau igarotzean eskuratzeko dolua dagoen edo ez dolutzat hartuko da. Honela baditugu hainbat motetako bihurtzeak alde batetik zuzena non hau autoa topatzeko "erraza" den leku batean uztean datza. Bestetik, zeharkakoa non hau topatzeaz zaila den leku batean uztean datza.

F. Gauzen gaineko indarkeria erabiliz (244.2 art):

"Si el hecho se ejecutare empleando fuerza en las cosas, la pena se aplicará en su mitad superior."

Tipo honetan aurreikusten da egitatea gauzengan indarra erabiliz egikaritutako balitz zigorra bere goiko erdian aplikatuko da. Indarraren kontzeptua gauzengan lehenago ikusi dugun bezala 238. artikuluan bilatu behar dugun kontzeptu normatibo bat da.

G. Indarkeria zein larderiaren erabilera (244.4 art); Hemen pertsonen aurkako indarkeria zigortzen da eta horrenbestez Lapurretaren tipoak dioenari erreparatu behar dugu.

"Si el hecho se cometiere con violencia o intimidación en las personas, se impondrán, en todo caso, las penas del artículo 242."

H. Burutzea/partaidetza. Tipoa burututzat hartuko da, ebasketa ematen den unetik.

I. Zigorrak.

J. Astuntzea.

III. Usurpazioa. (245.art)

1. Sarrera.

"Al que con violencia o intimidación en las personas ocupare una cosa inmueble o usurpare un derecho real inmobiliario de pertenencia ajena, se le impondrá, además de las penas en que incurriere por las violencias ejercidas, la pena de prisión de uno a dos años, que se fijará teniendo en cuenta la utilidad obtenida y el daño causado."

Usurpazio izena jasotzen dute Zigor kodeko XIII Tituluko V Kapituluako jarduerak .1 artikulua higiezin baten edo eskubide erreal baten okupazioari egiten dio erreferentzia biolentziaz zein intimidazioz. .2 artikulua ordea, morada ez den higiezin baten okupazio baketsuari egiten dio erreferentzia. Huerta Tocildo irakasleari jarraiki lasaitasunez ondasun higiezin gozatearekin lotzen du tipo hau 246. Herri edo landen mugarteak nahiz mugak aldatzeari egiten dio erreferentzia eta 247. artikulukoari erabilera publikoko nahiz pribatuko

uren ibilbidea aldatzeari.

2. Indarkeriazko usurpazioa zein okupazioa. (245.1)

Al que con violencia o intimidación en las personas ocupare una cosa inmueble o usurpare un derecho real inmobiliario de pertenencia ajena, se le impondrá, además de las penas en que incurriere por las violencias ejercidas, la pena de prisión de uno a dos años, que se fijará teniendo en cuenta la utilidad obtenida y el daño causado.

Tipo honetan portaera tipikoa higiezin baten okupazioan datza edo higiezin baten eskubide erreal baten usurpatzean datza. Bai kasu batean zein bestean apropiazio bat eta higiezinaren desjabetzapen bat galdatzen da. Honela ere emaitzak okupazio zein usuprazio efektibo bat galdatzen du erabilera bat eramaten duena berarekin, eta horrenbestez kalte bat eragitean. Pertsonen aurkako indarkeria eta larderia: Hauek ez dira oinarritzko elementuak Hemen lehen esan bezala kontzeptua lapurreta tipoari egin behar diogu erreferentzia. Hemen objektu materiala gauza higiezinak edo ondasun higiezinaren gaineko eskubide erreala izango dira. Honela bi hauen interpretazioa Kode Zibileko 334.10 artikuluaaren arabera egin beharko dugu. Subjektu aktiboari erreparatzen badiogu, Jabea ez du izan behar eta honetaz gain ez du eskuraturiko eskubidearen titularra izan behar. Alderdi subjektiboari dagokionez, Doluak irabaziak lortzeko asmoa besarkatu behar du.

3. Okupazio baketsua. (245.2)

El que ocupare, sin autorización debida, un inmueble, vivienda o edificio ajenos que no constituyan morada, o se mantuviere en ellos contra la voluntad de su titular, será castigado con la pena de multa de tres a seis meses.

Hau gauzetan indarra erabiliz egindako usurpazioa da. Hau 1995.urtean sartu zen indarrean. Portaera tipikoa gauzen gaineko indarra erabiltzea da beste pertsona baten ondasun higiezinak okupatzea, bizilekua ez diren heinean. Usurpazioa orduan delitu konplexu bat da zentzu berean zeren lapurretaren antzerakoa da. Horrenbestez delitu pilaketa baten aurrean ere egon gintezke. Honela 245.2 artikuluari jarraiki izaera baketsuko usurpazioak barneratu dira. Inolako autorizaziorik gabeak.

4. Mugak eta mugarteak aldatzea. (246)

El que alterar términos o lindes de pueblos o heredades o cualquier clase de señales o mojones destinados a fijar los límites de propiedades o demarcaciones de predios contiguos, tanto de dominio público como privado, será castigado con la pena de multa de tres a 18 meses, si la utilidad reportada o pretendida excede de 400 euros.

Alterazioak mugartearen mugimenduan datza hauek suntsituz, arrankatuz, botata, segurtasunik gabe utziz etab. Alterazioa mota askotariko jarduera bidez eraman liteke. Alterazioaren objektua mota guztietako finkak izan litezke. 400€ etara ez balitz iritsiko 624.1 artikuluko falta baten aurrean egongo ginatekeen.

5. Uren ibilbidea aldatzea. (247)

El que, sin hallarse autorizado, distrajerse las aguas de uso público o privativo de su curso, o de su embalse natural o artificial, será castigado con la pena de multa de tres a seis meses si la utilidad reportada excediera de 400 euros.

Tipo penal honek uraren distrakzioari egiten dio erreferentzia, Hau instalazioa zein makinariak baliatu gabe egin behar da bestela 255.artikuluaren aurreikusiriko argindarraren fluxu iruzur baten aurrean egongo ginatekeen. 247.artikulua erabilera publikoko uren desbideraketari egiten dio erreferentzia soilik.